

De Kris heeft recht gesproken

Door Gratiela Becheran
en Wilma de Cort

EDE – Ruiten liggen aan diggelen. Deuren en vensters staan open. Binnen zijn meubels omver gegooid, gordijnen losgetrokken. Kleding en speelgoed liggen verspreid tussen de glasscherven. De ravage in een woonwagen op het kampje aan de Reehorsterweg in Ede, gevolg van een ruzie om een maagd die geen maagd was, is intussen een speelplek geworden voor zigeunerkinderen in de buurt. De familie van de 19-jarige zigeunerjongen die zijn 14-jarige buur-

meisje heeft ontmoagd, heeft de vernielde woonwagen moeten verlaten. Dat heeft de Kris, de zigeunerrechtbank, besloten. Op de Reehorsterweg rijden de leden van de Kris in hun auto's met buitenlandse kentekens af en aan. Ze komen afscheid nemen en gaan dan terug naar Oostenrijk, Italië, Duitsland, België of Frankrijk. De Kris heeft haar werk gedaan en recht gesproken: het 14-jarige meisje dat onlangs in haar huwelijksnacht geen maagd meer bleek te zijn, heeft tevoren vrijwillig met haar buurjongen gemeenschap ge-

had en is niet door hem verkracht, zoals ze aanvankelijk beweerde. Om beide partijen tevreden te stellen, besloot de zigeunerrechtbank de twee twistende families uit elkaar te halen. „Eigenlijk heeft de school haar verkracht”, zegt een familielid van het meisje. „Want wat leert ze op de Nederlandse school? Dit is een lul en dat is een kut. En die lul komt in de kut. Dan wordt een meisje nieuwsgierig.”

**Lees verder Binnenland:
Zigeunervader wacht tevergeefs
op bebloed laken**

Zigeunervader wacht tevergeefs op bebloed laken

Vervolg van Voorpagina

„Ze gaat nadenken en dromen over wat ze op school heeft gehoord en dan gaat het gaat kriebelen. Zo kunnen wij onze cultuur niet behouden”, zegt het familielid van het 14-jarige meisje. Het is een grote schande die de familie van het meisje is overkomen. Moeder is kwaad, vader is woest, haar zusjes mogen niet over de tragedie praten. Het meisje zelf heeft huisarrest. Ze zit opgesloten op haar kamer en heeft verdriet. „Ze heeft spijt”, vertelt een tante. „De jongen ook. Maar dat komt te laat. Ze heeft haar toekomst verpest.”

Naar zigeunertraditie was het 14-jarige meisje door haar vader uitgehuwelijkt aan een gitano uit Nieuwegein. Drie dagen zou er

worden gefeest. „De eerste dag hebben we gegeten en gedronken en gegeten en gedronken”, vertelt een familielid. De tweede dag, besteed aan de huwelijksnacht, liep het feest onverwacht af. Het stel was naar een hotelletje getogen. Volgens de rituelen was het meisje goed gewassen en het bed versierd. Maar toen de vader van de jongen vergeefs wachtte op een bebloed laken, sloeg de stemming finaal om. Het kwam tot een slaande ruzie tussen de familie van de bruid en de burens nadat de dochter de ‘verkrachting’ had opgebiecht.

„Waarom is ze niet eerlijk geweest? Dacht ze soms dat haar man niks door zou hebben? Soms gebruiken zigeunerinnen citroenen om hun echtgenoot te misleiden. Dan knijpen ze citroensap in hun vagina

zodat de spieren strakker worden. Maar de man wacht toch op bloed”, vertelt een zigeuner.

De zigeunerrechtbank, bestaande uit vertrouwelingen van beide families en neutrale personen, heeft in drie dagen beslist. Er is zo onderhandeld over de straf dat beide families moeten geven en nemen. „Als de Kris uitspraak heeft gedaan, laten de zigeuners het Nederlandse strafrecht vaak voor wat het is. Dan doen ze soms gewoon geen aangifte meer. En zonder een officiële klacht kan de Nederlandse justitie bij dit soort zaken niet ingrijpen”, zegt woordvoerder M. Jansen van Lau Mazerel, een steunorganisatie voor zigeuners in Nederland.

De grootste straf voor het meisje – een zigeunerjongen mag wel sek-

suele ervaring vóór het huwelijk opdoen – is dat ze niets meer waard is in de ogen van de hele zigeunergemeenschap. „Als een meisje geen maagd meer is, hoeft haar man haar niet meer te respecteren. Hij mag haar slaan en een hoer noemen”, vertelt een Edese zigeuner.

Geld

Aan het meisje is gevraagd of ze wil trouwen met de jongen met wie ze voor haar huwelijk gemeenschap heeft gehad. Maar dat wil ze niet. Ze wil graag trouwen met de man die haar vader heeft uitgezocht. „Maar of hij nog wil, is de vraag. Het is misschien mogelijk, maar dan zal hij geld moeten krijgen”, vertelt een betrokkene. De zigeuneroouders zijn bang dat ze steeds minder grip houden op hun

dochters in Nederland. „Het is niet voor niks dat ze vanaf hun twaalfde of dertiende jaar thuis moeten blijven. Dat is niet alleen omdat ze thuis moeten meehelpen, maar ook omdat de ouders een oogje in het zeil willen houden. Ze willen er zeker van zijn dat hun dochters voor hun huwelijk niet met jongens omgaan”, zegt een zigeuner.

Over een paar dagen moet de kalmte terugkeren op het kampje aan de Reehorsterweg. Nu is het nog alsof in het huis van de bruid een vrouwenraad vergadert. Er wordt gerookt en koffie gedronken.

„Ik ga er ook zo naar toe”, zegt een tante. „We moeten de ouders rustig houden. Tien dagen ruzie is onderhand genoeg. Het wordt zo langzamerhand tijd dat iedereen zijn eigen gang weer gaat.”

Politie waarschuwt zigeuner-gemeenschap Ede

Van onze verslaggever
Mac van Dinther

ARNHEM

Zigeuners, een uitgetrouwde maagd die geen maagd blijkt te zijn en de roep om wraak. In Ede ruziën een paar zigeunerfamilies. Van heinde en verre zijn zigeunerrechtvaarders gearriveerd. De politie heeft de gemeenschap te verstaan gegeven dat er van eigenrichting geen sprake kan zijn. Zij wacht verder af.

Wat er allemaal precies aan de hand is, is niet bekend. Eind vorige week ontstond commotie op het woonwagenkamp in Ede. De aanleiding was dat de dertienjarige Manuela, die door haar familie was uitgetrouwde, geen maagd meer bleek te zijn. Ze zou haar maagdelijkheid hebben verloren omdat ze door de buurlingen verkracht was.

De boze familie van het meisje gijzelde daarop een zuster van de negentienjarige buurlingen. De politie moest eraan te pas komen om het meisje weer vrij te krijgen en

hield en passant de van verkrachting verdachte jongen aan.

Toen hij vrijdagmorgen werd vrijgelaten, kwam het opnieuw tot een handgemeen, nu voor het politiebureau. De vader van het meisje reed met zijn auto in op een groepje familieleden van de jongen. De vader werd aangehouden en zondag weer vrijgelaten. Zowel tegen de vader als de buurlingen is proces-verbaal opgemaakt. Of ze vervolgd worden moet justitie uitmaken.

Maar los daarvan hebben de zigeuners ook een eigen vorm van rechtspraak in gang gezet. Dinsdag arriveerden in Ede auto's met zigeuners uit alle windstreken voor een soort rechtbank. Politiewoordvoerder W. Veenendaal heeft auto's gezien met nummerborden uit onder andere Frankrijk, Duitsland en Zwitserland.

'Het was ontzettend druk. De bijeenkomst vond plaats in een restaurant in het centrum van Ede, hier om de hoek. Wij wisten dat die vergadering werd gehouden, wij weten

ook waarover gesproken is.' Maar wat de uitkomst is, weet de politie niet. 'Die vertellen ze ons niet.' De zigeuners mijden ook de pers.

In Nederland wonen ongeveer vierduizend zigeuners. De meesten van hen zijn Sinti. Ongeveer achthonderd in Nederland wonende zigeuners, waaronder die in Ede, maken deel uit van het Roma-volk.

De Roma leven erg op zichzelf en onderhouden niet veel contacten met de buitenwereld, aldus Martin Jansen van de vereniging Lau Mazi-rel die opkomt voor de belangen van zigeuners. 'De Sinti zitten al langer hier, die hebben zich ook georganiseerd in een eigen belangenvereniging. De Roma niet. Daarom is het moeilijk contact met hen te onderhouden.'

De Roma kwamen pas in 1977 naar Nederland, nadat ze een tijdje als statenloze burgers tussen Nederland en Duitsland heen en weer waren geschoven. Uiteindelijk besloot Nederland de groep van vijfhonderd mensen op te nemen. 'Ze

zijn verdeeld over elf opvanggemeenten. De meesten wonen niet in woonwagens, maar gewoon in rijtjeshuizen.'

In Ede wonen volgens de politie een paar honderd zigeuners, verdeeld over elf of twaalf grote families, 'compania's'. Slechts een deel woont op het woonwagenkamp, de anderen wonen in huizen in Ede. Een aantal is tot Nederlander genaturaliseerd.

Het is onmogelijk alle Roma over één kam te scheren, zegt Jansen. 'Ze komen uit allerlei landen. Sommigen zijn katholiek, andere islamitisch of Grieks-orthodox.' Over de rechtspraak van de Roma is weinig bekend.

'Een zigeunerrechtbank klinkt formeel. Maar zo is het niet. Tijdens een zitting, die de Roma 'kris' noemen, wordt eindeloos gepraat, onderhandeld vooral ook. Er kunnen ook sancties worden opgelegd, bijvoorbeeld genoegdoening in de vorm van een boete.'

Een kris is vooral een mannen-

zaak, zegt Jansen. Mannen met het meeste gezag hebben ook het meest te vertellen. 'Maar hoe het precies gaat, is speculeren, want er is nog nooit een buitenstaander bij geweest.' De kwestie van de maagdelijkheid voor het huwelijk is wel een ernstige zaak, zo weet Jansen.

De zigeuners in Ede kwamen twee jaar geleden in het nieuws toen honderd van hen plotseling wegtrokken nadat in Aken en Luik twee zigeuners waren vermoord. Wat daar achter zat, is de politie tot op heden onduidelijk, zegt woordvoerder Veenendaal. De vertrokken zigeuners kwamen later weer terug.

Hoe deze zaak zal aflopen is volstrekt onduidelijk. De politie heeft de zigeuners meegedeeld dat ze niet het recht in eigen hand mogen nemen. Extra surveillances zijn niet ingezet, aldus Veenendaal. Wel is de familie van de buurlingen voor haar veiligheid elders ondergebracht. 'Ze maken zelf wel uit wanneer het veilig genoeg is om terug te komen.'